

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BAKIŞ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE VELİ KAYNAKLI YAŞANILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜMLERİ

PARENT ORIGINATED PROBLEMS AND SOLUTIONS IN PRESCHOOL EDUCATION FROM PRESCHOOL TEACHERS' PERSPECTIVE

Dr. Fatma AVCI

Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-7513-9870

Ekrem Cengiz AKDENİZ

Yüksek Lisans Öğrencisi; Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Erzincan/Türkiye
ORCID ID: 0000-0003-1390-8336

Cite As Avcı, F. & Akdeniz, E.C. (2021). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bakış Açısından Okul Öncesi Eğitimde Veli Kaynaklı Yaşanılan Sorunlar Ve Çözümleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:25, pp:916-927

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim sürecini etkileyen veli kaynaklı olarak yaşadıkları sorunlar konusunda görüş ve değerlendirmelerini belirlemek yanı sıra geliştirdikleri çözümleri ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma temel nitel araştırma olarak desenlenmiştir. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda yarı yapılandırılmış çevrimiçi bir görüşme formu geliştirilmiş ve katılımcı öğretmenlerin gönüllülük esasınca formu doldurmaları sağlanmıştır. Araştırmaya toplamda 43 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin veli kaynaklı olarak yaşadıkları sorunlardan başlıcalarının "velilerin ilgisizliği, velilerin okul öncesi eğitim süreci hakkındaki bilgi eksiklikleri, benimsedikleri aşırı koruyucu tutum, güven sorunu, bakıcı algısı, iletişim sorunu, sınıf içi uygulamalara karışma, özbakım becerilerinin gelişimi konusunda aşırı hassasiyet" olduğu anlaşılmıştır. Öğretmenler velileri ile yaşadıkları sorunlara ilişkin benimsedikleri çözüm yollarını ise "bireysel görüşmeler yapma, toplantı yapma, eğitimler planlama, aile katılımı etkinlikleri planlama, net ve kararlı bir duruş sergileme, idare etmeye çalışma, okul yönetimine yansıtma"dır. Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin bakış açısıyla veli kaynaklı sorunların irdelenmesi açısından araştırma özgün olup çözüm yollarının ortaya koyulması yönüyle de önemlidir. Ayrıca araştırma veli kaynaklı yaşanan sorunlar ve çözümler konusunda öğretmenlere ve araştırmacılara bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Veli, Öğretmen, Sorunlar

ABSTRACT

The main purpose of this study is to determine the opinions and evaluations of preschool teachers about the problems they experience due to parents affecting the preschool education process, as well as to reveal the solutions they have developed. This research is designed as a basic qualitative research. In line with the main purpose of the study, a semi-structured online interview form was developed and participating teachers were made to fill the form on a voluntary basis. A total of 43 preschool teachers participated in the study. Descriptive analysis technique was used in analyzing the data. As a result of the analysis, it was understood that the main problems faced by teachers as a result of parents were "parents' lack of information about the pre-school education process, overprotective attitude, trust problem, caregiver perception, communication problem, interference in classroom practices, excessive sensitivity to the development of self-care skills". The solution methods adopted by teachers regarding the problems they have with their parents are "holding individual interviews, holding meetings, planning trainings, planning family participation activities, taking a clear and determined stance, trying to manage, and reflecting on the school administration." The research is original in terms of examining the problems caused by parents from the perspective of teachers in pre-school education and it is also important in terms of revealing the solutions. In addition, the research provides teachers and researchers with a perspective on parent-related problems and solutions.

Key Words: Prescholl Education, Parents, Teacher, Problems

1. GİRİŞ

Doğumdan ilkökul eğitiminin başlangıcına kadar olan süreyi kapsayan 0-72 aylık dönemde, çocukların gelişimlerini bir bütün olarak desteklemeyi ve onları ilkökul kademesine hazırlamayı amaçlayan eğitim süreci, okul öncesi eğitim olarak adlandırılmaktadır (Seçer, 2010). Okul öncesi eğitimi konu edinen araştırmalardan elde edilen bulgular, insan gelişiminin en hızlı olduğu yaşamın ilk yıllarında alınan bu tür bir eğitimin; çocuğun kendisini tanıması, yeterlik ve yeteneklerinin farkına varması, yaşamı boyunca gereksinim duyacağı birçok bilgi ve becerinin altyapısını oluşturması noktasında oldukça önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Toplumun en küçük sosyolojik birimi olarak tanımlanan aile, dünyaya gelen çocukların aidiyet duygusunun tatminini sağlarken aynı zamanda bireysel ve sosyal kimliğinin gelişimi üzerinde de son derece etkilidir. Diğer yandan aile ortamında sosyal değer ve normların kuşaktan kuşağa aktarımı mümkün olur ve çocuğun topluma uyumlu bir birey olması sağlanır (Çağdaş, 2011; Yörükoğlu, 2015). Anne ve babaların çocuk yetiştirmeye yükledikleri anlam, disiplin anlayışları ve kullandıkları disipline etme yöntemleri çocukların kişiliklerini biçimlendirerek, çocukların eğitim ortamında sergiledikleri davranışları da etkilemektedir (Kaymakcan ve Meydan, 2016; Morawska ve Sanders, 2011; Sağlam, 2014; Yüksek-Usta, 2014).

Alanyazında, okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları sorun davranışların arka planında çoğunlukla anne-baba tutumlarının ve çocuk-ebeveyn ilişkisinin bulunduğu vurgulanmaktadır (Brook vd., 2012; Verschueren, Doumen ve Buyse, 2012; Yüksek-Usta, 2014). Bu nedenlerdir ki anne ve babaların, hızlı bir büyüme ve gelişme sürecinde olup, bu sürecin her aşamasında farklı ihtiyaçlara sahip olan çocuklarını anlayabilmeleri ve onlara yardımcı olabilmeleri için bilgi ve becerilerini arttırmaları, çocuklarının farklılaşan istek ve davranışları konusunda kendilerini yenilemeleri gerekmektedir (Sorakin-Ballı, 2019). Okul öncesi dönem, çocuğun ailesine en çok bağımlı ve ailesinden en yüksek seviyede etkilendiği dönemdir (Keçeli-Kaysılı, 2008). Çocuklar erken çocukluk döneminde bir taraftan yeni beceri ve kabiliyetler geliştirirken bir yandan da okul ortamındaki sosyal hayata uyum sağlamaya çalışırlar (Bağçeli ve Karaman, 2018). Ebeveynlerin bu dönemdeki tutum ve davranışlarının çocukların kişilik gelişimlerini ve okula uyumlarını destekleyici olması oldukça önemlidir (Cook ve Coley, 2017). Çocuklarda amaçlanan davranışların geliştirilmesi ve çocuğun sağlıklı gelişiminin sağlanmasında okul-aile işbirliği büyük önem taşır (Cömert ve Güleç; Çetinkaya, 2010; Kök vd., 2007; Özbey, 2010; Şahin ve Özbey, 2007).

Anne ve babaların çocuklarının eğitim sürecine etkin katılımı oldukça önemli bir gerekliliktir. Okul öncesi eğitimde velilerin sürece etkin katılımlarının sağlanması ile temelde çocukların bilişsel, dil, psikomotor, sosyal-duygusal gelişimlerinde ortaya çıkan olumlu ya da olumsuz durumlarda aileyle birlikte hareket edilmesi amaçlanmaktadır (Çamlıbel-Çakmak, 2010; Morrison, 2008), Anne-babaların okul öncesi eğitime katılımları, öncelikli olarak okul ve ev arasındaki işbirliğinin kurulmasını sağlarken; çocukların akademik başarıya ulaşmalarında (Çetinkaya, 2010; Temel, 2010), okula karşı olumlu tutum geliştirmelerinde ve okula devam konusunda istekli olmalarında (Kotaman, 2008), dil gelişimi, kişilik gelişimi (Ok, 2016), sosyal gelişim ve benlik saygısı gelişimlerinin sağlanmasında etkili olmaktadır. Öte yandan aile katılımı çalışmaları planlanarak, aileler ile etkin işbirliğine geçilmesi ile ailelere çocuklarının eğitim sürecindeki ilerleyişi hakkında bilgilendirmelerin yapılması; yaşanan olası sorunların kaynaklarının bulunabilmesi, çözüm yollarının üretilebilmesi ve sonuç olarak konu hakkında değerlendirme çalışmalarının yapılması adına da önem taşımaktadır. Velilerin ve öğretmenlerin görüş ayrılıklarını ön plana çıkarmak yerine okul öncesi eğitim sürecinde veli toplantıları, birebir görüşmeler, aile katılımları gibi çalışmalar ile bir araya gelerek çocuk odaklı görüşmeler yapmaları çocukların gelişimlerinin sağlanması, takibinin yapılması açısından çok önemlidir (Erdoğan ve Demirkasimoğlu, 2010).

Nitelikli bir okul öncesi eğitim sürecinin yakalanabilmesi için öğretmen-veli işbirliğinin sağlıklı bir biçimde kurulmasına, sağlıklı bir işbirliği içinse her iki tarafın birbirlerine açık olmasına, birbirlerini dinlemesine ve tüm çabaların çocuklar için olduğuna odaklanmaları gerekmektedir. Bir çocuğun ilk öğretmeni ebeveynleridir, çocuklar temel davranışları aile ortamında kazanarak okul öncesi eğitim ortamında dahil olurlar, dolayısıyla okul öncesi eğitim kurumlarıyla aileler arasında önemli bir bağ vardır. Çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna başlamasıyla ailede verilen informal eğitimin okul süreci ile formal eğitime dönüşümü sürecinde ebeveynler çocuklarının eğitimini desteklemeli, planlı bir eğitim verilen okul ile evdeki eğitimi paralelleştirip bütünleştiren bir yaklaşım benimsemelidirler (Şahin ve Ünver, 2005). İlgili alanyazın incelendiğinde, okul öncesi eğitim sürecinde yaşanan ve sadece veli kaynaklı sorunları konu alan çok sayıda çalışma olmadığı görülmüştür (Başar ve Diçkal, 2019; Can ve Kılıç, 2018; Erdoğan ve Demirkasimoğlu, 2010; Zayımoğlu-Öztürk, Kaya ve Durmaz, 2015). Bu bağlamda araştırmanın alanyazına önemli derece katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırmanın problem cümlesi “okul öncesi öğretmenlerinin eğitim sürecini etkileyen veli kaynaklı sorunlara ilişkin görüşleri ve benimsedikleri çözüm yolları nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu çalışma ile katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısından okul öncesi eğitim sürecine etki eden veli kaynaklı yaşanan sorunlar tespit edilmiş ve sorunu yaşayan öğretmenlerin benimsedikleri çözüm yolları ortaya koyulmuş böylece hem literatürdeki bu konuda eksiklik gidermeye çalışılmış hem de benzer sorunları yaşayan öğretmenlere, okul yöneticilerine ve konu ile ilgilenen araştırmacılara deneyimlenmiş olaylar üzerinden perspektif sunulması hedeflenmiştir. Araştırmada yukarıda sunulan temel amaç çerçevesinde aşağıda sıralanan araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- ✓ Okul öncesi öğretmenleri veli kaynaklı olarak süreçte hangi sorunlarla karşılaşmaktadırlar?
 - Okul öncesi öğretmenleri veli kaynaklı olarak ortaya çıkan sorunlarla hangi sıklıkta karşılaşmaktadırlar?
- ✓ Okul öncesi öğretmenlerinin veli kaynaklı olarak süreçte karşılaştıkları sorunlarda benimsedikleri başlıca çözüm yolları nelerdir?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısından okul öncesi eğitim sürecini etkileyen veli kaynaklı sorunların ve çözüm önerilerinin ortaya koyulmasını amaçlayan bu araştırma, nitel araştırma türünde, temel nitel araştırma olarak desenlenmiştir. Araştırma için bu desenin belirlenmesindeki temel ölçüt araştırmanın amacına uygunluktur. Nitel araştırma, temelde belirlenen bir konuda bireylerin oluşturdukları anlamların derinlemesine incelenmesiyle, alana özgü açıklama ya da teori geliştirme süreci olarak ifade edilmekte (Özden ve Saban, 2019); gözlem, görüşme, doküman incelemesi gibi veri toplama teknikleri kullanılarak, araştırma sürecinin nitel bir bakış açısıyla gerçekleştirildiği bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Temel nitel araştırma, bütün disiplin ve uygulama alanlarında görülebildiği gibi eğitim alanında da yaygın kullanılan bir nitel araştırma türüdür (Meriam, 2018). Temel nitel araştırma türü araştırmalarda; bireylerin sosyal dünyalarıyla etkileşimleri içinde bir yaşantının anlamını nasıl inşa ettiği keşfedilir, bu anlam ortaya çıkarılır ve yorumlanır (Meriam, 2018). Bu araştırmada da okul öncesi eğitim sürecinde yaşanan sorunlarda ve bu sorunların kaynaklarının ortaya çıkarılmasında temel nitel araştırma deseninin bu yönünden faydalanılmıştır.

2.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Patton, 1997). Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış ise, önceden belirlenmiş ölçütü ya da ölçütleri taşıyan tüm durumların çalışılmasıdır. Bahsi geçen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada katılımcıların seçiminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buradaki ölçüt ise 30.08.2019 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Ulusal Destek Servisi'nin onayı ile eTwinning portalında kurulan 198664 ID'li "Annem Babam Yanımda, Birlikteyim Uyumda" eTwinning projesine katılmayı isteyen öğretmenler ilk olarak araştırmaya katılmışlar ve katılımcıların yanıtladıkları form soruları ile veli kaynaklı sorunlar tespit edilmiş, ardından da çözüm niteliğinde yukarıda bahsedilen proje oluşturulmuştur. Araştırma ile yaşanan başlıca sorunlar tespit edildikten sonra veliler için bir uyum programı oluşturulmuştur. Okulun açılması ile birlikte öğrencilerle gerçekleştirilen uyum haftasıyla eş zamanlı olarak veliler ile de bir uyum haftası yürütülmüştür. Böylelikle okul öncesi eğitim konusunda bilgi eksikliklerinin giderilmesi, sınıf ortamında çocuklarla birlikte vakit geçirmeleriyle öğretmenleri ile saygı ve güven ilişkisinin kurulması hedeflenmiştir. Araştırmaya ve ardından da projeye toplamda 43 okul öncesi öğretmeni gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Araştırmanın katılımcısı okul öncesi öğretmenleri farklı illerde görev yapmaktadırlar. Bu iller; Ankara (4 öğretmen), Alanya (1 öğretmen), Aydın (1 öğretmen), Bartın (1 öğretmen), Burdur (2 öğretmen), Eskişehir (7 öğretmen), İstanbul (5 öğretmen), Isparta (2 öğretmen), İzmir (3 öğretmen), Kocaeli (4 öğretmen), Konya (4 öğretmen), Ordu (3 öğretmen), Sakarya (3 öğretmen), Tokat'tır (3 öğretmen). Tablo 1'de katılımcı öğretmenlere ilişkin demografik veriler detaylı bir şekilde sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcı Okul Öncesi Öğretmenlerine İlişkin Demografik Veriler

Değişkenler	Demografik Özellikler	Frekans (f)
Cinsiyet	Kadın	39
	Erkek	4
	Toplam	43
Yaş	21-30 yaş	8
	31-40 yaş	28
	41-50 yaş	7
	50 yaş ve üzeri	0
	Toplam	43
Öğrenim Durumu	Önlisans	-
	Lisans	36
	Lisansüstü eğitim	7
	Toplam	43
Mesleki Deneyim Süresi	1-5 yıl	0
	6-10 yıl	15
	11-15 yıl	20
	15-20 yıl	6
	20-25 yıl	2
	25 yıl ve üzeri	0

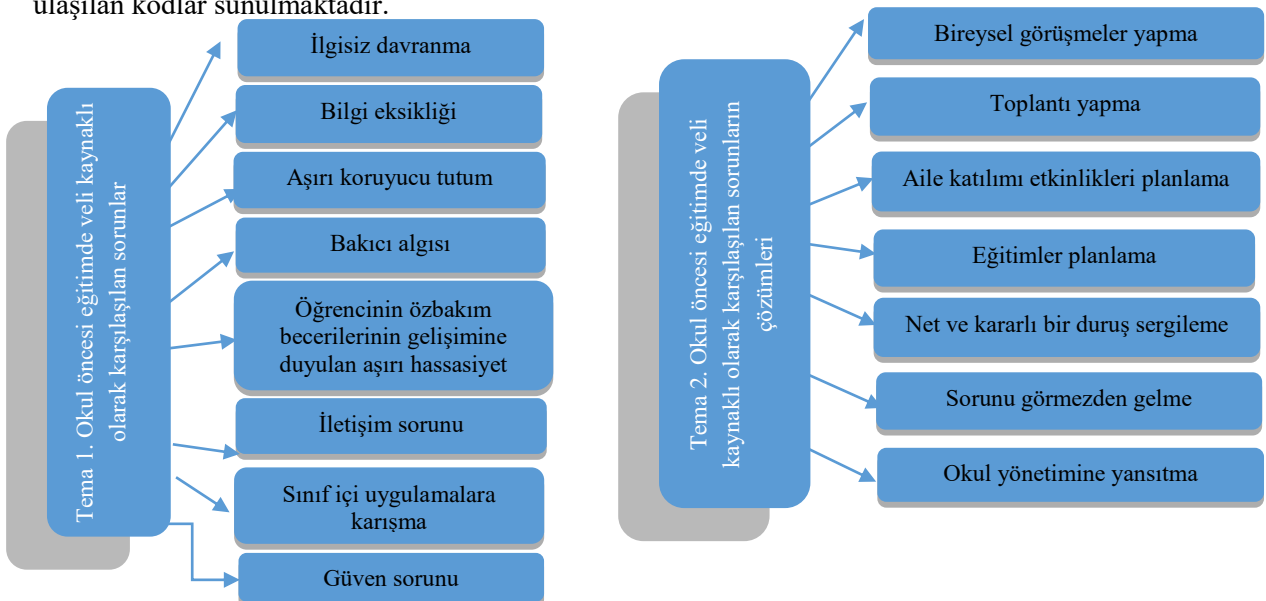
	Toplam	43
Okul Türü	Anaokulu	21
	İlkokul	20
	Ortaokul	2
	Toplam	43

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcı öğretmenlerin oldukça büyük bir kısmının kadın olduğu görülmektedir. Bu durum okul öncesi öğretmenliği bölümünü kadınların daha çok tercih etmesi, bölümü tamamlayan erkek öğretmenlerin ise okullarda yönetici olmayı tercih etmeleri ile açıklanabilir. Öğretmenlerin yarısından fazlasının 31-40 yaş aralığında olduğu ve aynı zamanda mesleki deneyim süresinin ise 11-15 yıl ile 6-10 yıl arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Okul türü açısından anaokulu ve ilkokulların bünyesinde açılan anasınıflarında görev yapan öğretmen sayısı birbirine oldukça yakınken, ortaokulların bünyesinde açılan anasınıflarında görev yapan katılımcı öğretmen sayısının 2 olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenim durumu değişkenine bakıldığında, öğretmenlerin büyük kısmının lisans mezunu olduğu 7 öğretmeninde lisansüstü eğitimini tamamlamış olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

2.3. Veri toplama araçları ve verilerin analizi

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan ve üç aşamada geliştirilen çevrimiçi formda toplamda 9 soru bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak çevrimiçi form oluşturulması kararında okul öncesi öğretmenlerinin farklı şehirlerde olması etkili olmuştur. Böylece tüm öğretmenler formu rahatlıkla doldurabilmişlerdir. Form geliştirilirken öncelikle taslak sorular oluşturulmuş ve okul öncesi eğitim alanında akademik çalışmalar yapmakta olan bir akademisyen ile e-mail yoluyla görüş alınmıştır. Ardından taslak görüşme sorusunda bulunan bir soru formdaki bir başka soru ile benzerlik taşıdığı yönünde alınan geri dönüşten sonra forma son şekli verilerek sözü edilen uzman ile tekrar paylaşılmış, formun uygulanabilirliğine yönelik onayı alındıktan sonra oluşturulan sorular Google Formlar aracılığı ile internet ortamına aktarılmıştır. Çevrimiçi formu doldurmadan önce katılımcı öğretmenler ile e-mail yoluyla aydınlatma metni paylaşılmış, böylece öğretmenlere araştırmanın amacı, forma ulaşabilecekleri link, formu doldururken görüşlerini açık yüreklilikle ve sade bir dil ile açıklayıcı şekilde paylaşmaları gerektiği, katılımın gönüllülük esasınca gerçekleştirildiği diğer yandan eğer isterlerse araştırmanın herhangi bir aşamasında ayrılacakları bu noktada kendilerine ait verilerin yok edileceği konuları paylaşılmıştır. Çevrimiçi form, 22.07.2019- 05.08.2019 tarihleri arasında kapsayan 15 gün boyunca görüş paylaşmaya açık tutulmuştur. Bu tarih aralığından sonra form görüşe kapatılmış ve araştırmanın ham verileri elde edilerek analiz çalışmalarına geçilmiştir.

Araştırmada veri analiz yöntemi olarak betimsel analiz yöntemi benimsenmiştir. Araştırmada betimsel analiz sürecinde 43 öğretmen tarafından ayrıntılı bir şekilde doldurulan formlar detaylı olarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen ham veriler daha önceden belirlenmiş temalar altında dikkatli bir şekilde kodlanmış böylece sistematik bir analiz süreci ortaya koyulmuştur. Analiz sürecinin ardından da elde edilen bulgular yorumlanmış ve değerlendirilmiştir. Şekil 1’de analiz öncesinde benimsenilen temalar ve analiz süreci ile ulaşılan kodlar sunulmaktadır.

Şekil 1. Araştırmada Temalar ve Kodları

2.4. Araştırmada İnanırcılık

Lincoln ve Guba (1985), nicel araştırmalardan farklı olarak nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin inandırcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik gibi boyutlara dikkat edilmesiyle yakalanabileceğini ifade etmektedirler. Araştırmada da inandırcılığı artırabilmek için katılımcılara ait demografik verilerin detaylı olarak verilmesine ve katılımcıların seçim sürecinin ayrıntılı açıklanmasına dikkat edilmiştir. Yanı sıra veri toplama sürecinin sonunda katılımcı teyidine de başvurulmuştur. Aktarılabirlik boyutu için ise araştırmanın bulgular kısmında katılımcıların görüşlerinden sıklıkla doğrudan alıntılara yer verilmiş ve alıntılar sunulurken yazım hataları gözden geçirilmiş ve açık, anlaşılır bir dil sunulmasına dikkat edilmiştir. Araştırmada araştırma süreci, analiz süreci ve ulaşılan bulgular detaylı şekilde ve anlaşılabilirliği artırmak amaçlı tablolaştırılarak araştırma metnine yansıtılmıştır. Araştırmada güvenilirliğin sağlanması için yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanmasında ve görüşmeler sonucu elde edilen verilerin analizinde bir uzmana danışılmış, görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca etik ilkelere dikkat edilmiş, aday katılımcılara araştırmaya katılmadan önce araştırmanın amaçları ve araştırma sürecine yönelik bilgilendirme yapılmış, etik ilkeler açıklanmış ve gönüllü katılımın sağlanmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca araştırmada benimsenen etik ilkeler ile bağlantılı olarak araştırmada verilerin analizi sürecinde katılımcı öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3 gibi kod isimler ile kodlanmış ve öğretmenlerin görüşleri araştırma metnine yansıtılırken bu kod isimler ile yansıtılmasına özen gösterilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma soruları bağlamında geliştirilen ve analiz sürecinde benimsenen temalar altında araştırmanın bulguları sistematik bir biçimde sunulmuştur.

3.1. Okul Öncesi Eğitimde Veli Kaynaklı Olarak Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmada birinci araştırma sorusu kapsamında oluşturulan birinci tema ile okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim sürecinde veli kaynaklı yaşadıkları sorunlar ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda katılımcı okul öncesi öğretmenlerinden veliler ile yaşadıkları sorunları sıralamaları istenilmiştir. Öğretmenlerden bazıları velileri ile yaşadıkları bir sorundan söz ederken bazıları da velileri ile yaşadıkları çok sayıda sorunu görüşlerinde sıralamışlardır. Öğretmenlerden gelen görüşler kapsamında oluşturulan Tablo 2’de veli kaynaklı yaşanan sorunlar sunulmaktadır.

Tablo 2. “Okul Öncesi Eğitimde Veli Kaynaklı Olarak Karşılaşılan Sorunlar” Temasına İlişkin Ulaşılan Kodlar ve Frekanslar

Tema	Kodlar	Öğretmenler	Frekans (f)
Okul öncesi eğitimde veli kaynaklı olarak karşılaşılan sorunlar	İlgisiz davranma	Ö8, Ö9, Ö15, Ö16, Ö20, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö33, Ö35	12
	Bilgi eksikliği	Ö4, Ö5, Ö8, Ö24, Ö32, Ö35, Ö42	7
	Aşırı koruyucu tutum	Ö2, Ö8, Ö18, Ö23, Ö30, Ö31, Ö40	7
	Bakıcı algısı	Ö3, Ö11, Ö14, Ö21, Ö34, Ö43	6
	Öğrencinin özbakım becerilerinin gelişimine duyulan aşırı hassasiyet	Ö7, Ö28, Ö29, Ö33, Ö41, Ö43	6
	Sınıf içi uygulamalara karışma	Ö14, Ö15, Ö28, Ö35, Ö36	5
	Güven sorunu	Ö1, Ö6, Ö10, Ö13	4
	İletişim sorunu	Ö5, Ö12, Ö37, Ö39	4

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenler tarafından belirtilen frekansı en yüksek görüşün “ilgisiz davranma” görüşü olduğu, bu görüşü “bilgi eksikliği, aşırı koruyucu tutum, bakıcı algısı, öğrencinin özbakım becerilerinin gelişimine duyulan aşırı hassasiyet, güven sorunu, iletişim sorunu ve sınıf içi uygulamalara karışma” görüşlerinin takip ettiği anlaşılmaktadır.

Araştırmanın katılımcısı öğretmenlerin okul öncesi eğitim sürecinde en çok karşılaştığı sorun velilerin ilgisiz davranmalarıdır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri değerlendirildiğinde; katılımcı öğretmenler tarafından velilere verilen görevlerin yerine getirilmediğine, çocukların ihtiyaçlarının temini noktasında velilerin ilgisiz kaldıklarına, okul aidaatlarını zamanında yatırma konusunda sorumsuz davrandıklarına diğer yandan sınıfta çocukların yaşadıkları sorunlar konusunda kendilerini bilgilendirmek istediklerinde ilgisiz kaldıklarına değinmişlerdir. Öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri aşağıda doğrudan alıntılar ile açıklanmıştır.

Konu hakkında Ö15; *“Velilerim eğitim sürecinde yaptırılmayı planladığım etkinlikler konusunda kendilerine verdiğim sorumlulukları yerine getirmedikleri gibi daha sonradan da etkinlikler ile ilgili değerlendirmeler yapıyorlar, etkinlikleri beğenmiyorlar, çocukların yaşına uygun olmadığını iddia edenler gördüm. Tüm bunlardan sonra bu velilerime ulaşmak istediğimde yine sorumsuz davranışlarda bulunuyorlar çünkü arıyorum açmıyorlar, mesajlarıma cevap vermiyorlar.”* şeklinde görüş bildirirken, Ö33 velileriyle aidaat ödemeleri konusunda sorun yaşadığını belirtmiştir. Ö38 ise *“Öğrencilerime evde anne ve babalarıyla birlikte*

yapmaları için minik eğlenceli görevler ya da ödevler diyelim, veriyorum ama ertesi gün öğrencime sorduğumda yapmadıklarını anne ve babasına söylediğinde ilgilenmedikleri duyumunu alıyorum. Anne ya da babaya sorduğumda ise hep aynı bahaneleri duyuyorum. Yorgunduk, ev işleri vardı filan filan...” cümleleri ile görüşlerini belirtmiştir.

Ö7 görüşlerinde velilerin sergilediği aşırı koruyucu tutumlarına değinmişlerdir: “Çocuklarının tek olduğunu düşünüyorlar, tüm etkinliklerde mutlaka kendi çocuklarına da görev verilmesini istiyorlar. Düzenli bir şekilde görev vermeye çalışıyorum. Verilen görevleri öğrencim değil de velim beğeniyor.”

Katılımcı öğretmenlerin veli kaynaklı olarak yaşadıkları sorunlar arasında velilerin kendilerine yönelik bakıcı algısına sahip olduklarıdır. Ö11 bu konuya şu cümleleriyle değinmiştir; “Velilerin sadece kendi çocuğuyla ve her anlamda ilgilenmemizi istediği zamanlar oluyor. 20-25 kişilik sınıflarda bu mümkün değil, kaldı ki ben öğretmenim bakıcı da değilim. Tuvalet vb. konularda yardımcı personelin ilgilenmesi gerekiyor ve öyle de oluyor.” Ö14 de aynı konuda sorun yaşadıklarını görüşlerinde açıklamıştır: “Veliler bizleri bakıcı gibi gördüklerinden dolayı yaptıkları talepler doğrultusunda sorun yaşamaktayım. Ayrıca sınıfta yaptığım etkinliklere, planlamalara karışmaları da çok sorun yaratıyor. Önerilere elbette açığım ama emri vaki yapılıyor. Mesela ısrarla bolca gezi vs. yapmamızı istiyorlar fakat bunların maliyeti konusuna gelince de ücretini ödemek istemiyorlar, trip atıyorlar, sanki bir arkadaşımın şurasına tavırlı davranıyorlar.” Ö21 de velilerinde karşılaştığı bakıcı algısına değinmiştir: “Veliler çocuklarına eğitimci yerine bakıcı rolüyle davranmam gerektiğini düşünüyorlar. Sürekli çocukların terleyip-terlemediğini kontrol etmemi, su içmek isteyip-istemediklerini kontrol etmemi istiyorlar.” Ö43 ise görüşlerinde hem özbakım becerileri konusuna hem de velilerin bakıcı algısına değinmiştir: “Veliler çocuklarda en çok özbakım konusunda benden ilgi bekliyorlar, özbakım becerilerinin gelişimi de elbette önemli ama bu kadar altının çizilmesi neden?. Özbakım konusunda benden bekledikleri çok tuhaf, yemeğini yemek istemeyen öğrencime benim yemek yedirmemi beklemeleri velilerin öğretmene bakıcı gözüyle bakmasından dolayı.” Yine Ö28 de bazı velilerin özbakım becerilerinin gelişimini diğer gelişim alanlarında daha fazla önemseydiğini ve bu konuyu sorun haline getirdikleri şu cümleleri ile açıklamıştır: “Çocuklarının özbakımı ile ilgili konularda aşırı hassas olduklarını gözlemliyorum sürekli bu konuyla ilgililer dolayısıyla yaşanan sorunlarda bu konu ile bağlantılı oluyor ama okul öncesi eğitimde çocukların pek çok beceri alanında gelişimi hedeflenir.”

Katılımcı öğretmenlerin bir diğer yaşadıkları sorun ise velilerin kendilerine güvenmemeleri yani güven sorunudur. Bu çerçevede Ö1’in tespiti şöyledir; “Velilerim sürekli beni kontrol etme çabası içerisindedir, çocukları almaya geldiklerini garip garip soruları oluyor, durup dururken hesap verir pozisyonda buluyorum kendimi, halbuki her gün gibi rutin olarak ilerlemiş ve tamamlanmış bir gün neyi sorguladıklarını dahi anlayamıyorum kimi zaman.” Velilerin kendisine güvenmediğini düşünen ve bu nokta da sorun yaşayan Ö10 da görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Velilerimin güvensizliği ve bu nedenle de en ufak konuların bile abartılması büyütülmesi, öğretmeni suçlayıcı davranışlarda bulunması ve aynı velilerimin çocuklarına ayrı imtiyaz gösterilmesinin istenmesi yani bir anlamda öğretmenin işine karışılması veli kaynaklı olarak yaşanan ve eğitim sürecini ve beni etkileyen çok önemli sorunlar olarak görüyorum.”

Bazı velilerin de sınıf içi uygulamalara karıştıklarını görüşlerinde vurgulayan öğretmenler vardır. Örneğin Ö36, “Velilerim sınıfta öğrencilerim ile ilgilenirken adaletsizlik davrandığını yani tüm çocuklarla eşit şekilde ilgilenmediğimi ileri sürüyorlar ve bu bence büyük bir suçlama. Nerden biliyorlar ki gördüler mi? Velilerimizi sınıflara almıyoruz, görüşme planladığımızda ders saatlerinin dışında planlıyoruz. Sadece çocuklardan duyduklarıyla böyle bir iddiada bulunmaları bence büyük haksızlık” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö28 ise konu hakkındaki görüşlerini şöyle ifade etmiştir: “Veliler çocuklarının çok özel olduklarını düşünüyorlar. Bu düşüncelerinden kaynaklandığını gördüğüm eğitime müdahale etme istekleriyle çok sık karşılaşıyorum, mesleğimden soğuyorum.”

Diğer yandan katılımcı öğretmenlere görüşlerinde sıraladıkları veli kaynaklı yaşanan bu sorunlar ile hangi sıklıkta karşılaştıkları konusunda da bilgi alınması amaçlanmış ve öğretmenlere, “Sözünü ettiğiniz bu sorunlar ile hangi sıklıkla karşılaşmaktasınız?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin tamamı bu soruyu yanıtlamışlardır. Katılımcı öğretmenlerden gelen cevaplar Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Eğitim Sürecinde Veli Kaynaklı Sorunlarla Karşılaşma Sıklıkları

Karşılaşma sıklığı	Öğretmenler	Frekans
Sık sık	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20, Ö22, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö28, Ö39, Ö40, Ö41, Ö42	31

Bazen	Ö3, Ö13, Ö16, Ö17, Ö21, Ö24, Ö36, Ö37, Ö43	9
Nadiren	Ö5, Ö18, Ö35	3

Tablo 3 incelendiğinde, 31 öğretmenin araştırmanın birinci teması altında sunulan sorunları sık sık yaşadıkları anlaşılmaktadır. Görüşlerinde sözünü ettiği veli kaynaklı sorunları sık sık karşılaştığını ifade eden Ö2, çocuğuna karşı aşırı koruyucu tutum sergileyen ve bu konuyla bağlantılı olarak sorun yaşadığı velilerine değinerek şöyle görüş belirtmiştir; *“Evet sıklıkla sorun yaşıyoruz. Mutlaka bir şikayet oluyor. İşte ‘Ahmet benim çocuğuma oyun oynarken sen git diyormuş, oyununa almıyormuş, oyuncasını elinden alıyormuş.’ bu cümleleri o kadar çok duyuyorum ki bıktığımı söyleyebilirim. Bütün enerjim yok oluyor.”* Yine sık sık sorunlarla karşılaşan Ö42’nin konu hakkındaki açıklamaları şöyledir; *“Ne yazık ki beş parmağın beşi bir değil, her sene sorun yaratmaya meyilli söylediklerimi dinlemeyen, dinlese de ısrarlar yapmayan veliler ile karşılaşıyorum ve sene içinde sık sık bu velilerim ile yarattıkları sorunlar çevresinde karşı karşıya kalıyorum.”*

Araştırmada görüşlerinde açıkladığı sorunları 9 öğretmen bazen, 3 öğretmen ise nadiren karşılaşmaktadır. Nadiren görüşünü oldukça az öğretmenin ifade ettiği görülmektedir. Bu dikkat çekici bir durumdur. Katılımcı öğretmenlerin sıraladıkları sorunların sık sık yaşanıyor olmasının eğitim sürecinin niteliğini olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir.

3.2. Öğretmenler Tarafından Benimsenilen Çözüm Yolları

Araştırmada ikinci araştırma sorusu kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim sürecinde veli kaynaklı yaşadıkları sorunlar konusunda benimsedikleri çözüm yollarını açıklamaları istenilmiştir. Bu amaçla öğretmenlere *“Karşılaştığınız bu sorun ya da sorunları çözmek için nasıl bir yol izlemektesiniz?”* sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin tamamı bu soruyu yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerden gelen görüşlerin analizi ile *“Okul öncesi eğitimde veli kaynaklı olarak karşılaşılan sorunların çözümleri”* temasına ait toplamda yedi koda ulaşılmıştır. Tablo 4’de *“Okul öncesi eğitimde veli kaynaklı olarak karşılaşılan sorunların çözümleri”* temasına ilişkin ulaşılan kodlar ve kodların frekansları sunulmaktadır.

Tablo 4. “Okul Öncesi Eğitimde Veli Kaynaklı Olarak Karşılaşılan Sorunların Çözümleri” Temasına İlişkin Ulaşılan Kodlar Ve Frekansları

Tema	Kodlar	Öğretmenler	Frekans
Okul öncesi eğitimde veli kaynaklı olarak karşılaşılan sorunların çözümleri	Bireysel görüşmeler yapma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö18, Ö19, Ö22, Ö25, Ö29, Ö30, Ö33, Ö35, Ö41	20
	Toplantı yapma	Ö2, Ö6, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20, Ö33, Ö34	9
	Aile katılımı etkinlikleri planlama	Ö4, Ö10, Ö17, Ö26, Ö32, Ö37, Ö43	7
	Eğitimler planlama	Ö6, Ö24, Ö31, Ö32, Ö39, Ö35, Ö42	7
	Net ve kararlı bir duruş sergileme	Ö16, Ö21	2
	İdare etmeye çalışma	Ö27, Ö28	2
	Okul yönetimine yansıtma	Ö40	1

Tablo 4 incelendiğinde, okul öncesi eğitimde süreçte veli kaynaklı sorunlar ile karşılaştıklarında katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin öncelikle sorun yaşadıkları veli ile iletişime geçtikleri ve bireysel görüşmeler planladıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda Ö6 görüşlerinde öncelikle bireysel görüşmeler yaptığında velilerin birbirlerinden etkilenerek sorunu büyütme halinde de veli toplantısı yapmayı tercih ettiğini şöyle belirtmiştir: *“Bir şekilde sorunu çözmek gerekiyor. Çünkü sınıfta huzurlu bir şekilde çalışmak istiyorum. İletişime geçiyorum. Whatsapp grubunu kapatıp velilerle birebir yüz yüze konuşuyorum. Çünkü Whatsapp grubunda veliler çok rahat yazıyorlar, normalde söyleyemeyecekleri şeyleri söylüyorlar, birbirlerini gazlıyorlar. Konu çok başka yerlere gidiyor. Ha yeri gelmişken veliler birbirlerinden de çok etkileniyorlar. Bunlarda yaşanan sorunların büyümesine neden oluyor. Bu durumda veli toplantısı yapıyorum ve sorunu toplantıda tartışıyoruz. Çözüm bulmaya çalışıyoruz, çoğunlukla da çözüyoruz.”*

Ö11 hem daha önceki soruya verdiği cevaba hem de bu cevapla bağlantılı olarak çözüm bulma sürecinde yaşadıklarına aşağıdaki cümlelerinde değinmiştir: *“Velilerde en çok karşılaştığım sorunun bizleri bakıcı olarak gördükleri olduğunu ifade etmiştim. Veliler çocuğunun yaşadığı ve kendilerince problem olarak gördükleri her durumu bana yansıtıyorlar. Aslında ben zaten sınıf gözlemlerinden öğrencimin durumundan haberdar oluyorum ama benimsediğim olumsuz davranışları söndürme tekniklerinden dolayı bir süre görmezden gelme gibi yollara gidiyorum. Veli bunu anlamıyor. Ben de bana sorun ile*

gelen veliye tek tek uyguladığım teknikleri anlatmak durumunda kalıyorum. Çözüm arayışında olduğumu anlatmaya çalışıyorum.”

Ö14 ise çözüm arayışında uyguladığı farklı bir davranışa değinmiştir: *“Toplantı planlıyorum. Ama sorun bir tek veliden kaynaklanıyor veya odak noktasında o velim varsa ev ziyaretleri ile sorunun kaynağı ile ilgili bilgi edinip sorunu çözme yöntemleri belirleyip veli ile işbirliği yapmaya çalışıyorum. Bu biraz da veliyi değerli hissettiriyor ve çözümlüyorlar temel sıkıntı neyse açıklayabiliyorlar.”*

Çocuklarının özbakım becerileri konusuyla daha fazla ilgilendiklerini düşünen Ö33 yaşanan sorunların çözüm yolları konusundaki görüşlerini şu cümleleri ile açıklamıştır: *“Sorun yaşadığım velim ile iletişim kurarak çözmeye çalışıyorum. Velime ‘okulumuzun devlet okulu olduğunu, çocukların sosyal olarak öğrenmelerine vurgu yapıp, buna müsaade ederlerse çocuklarının gelişimlerinin daha hızla ilerleyeceğini belirtip, özbakımı evde pekiştirmelerini benim de okulda destekleyeceğimi’ açıklarım.”* Ö34 de görüşlerini şöyle açıklamıştır: *“Sorunu anladıktan sonra ilk olarak velim ile yüz yüze görüşme yapmak için gün ve saat belirliyorum. Ona açıklayıcı bir şekilde sorunların ancak işbirliği yaparak çözülebileceğini yaşanan sorunun çözümünün eğitim sürecinin aksamadan ilerlemesi için ne kadar önemli olduğunu anlatıyorum.”* Ö41’de görüşlerinde velileri ile sorunun çözümü noktasında kurduğu iletişime değinmiştir: *“Yıllardır öğretmenlik yapıyorum ve artık yaşanan sorunlar konusunda tecrübeliyim. Sorunun ciddiyetine bakıyorum. Daha sonra eğer ki konu burada velinin keyfi istekleri ise pek de dikkate almıyorum. Eğitim ciddi bir iştir demiyor muyuz? Açıkçası çoğu veli sadece oyalama politikası güdüyor. Şöyle açıklayayım, sıkıntı gerçekten çözümü çok kolay ve kendisinin çözebileceği bir sıkıntı ancak bunu görmezden geliyor. Ben de konuşarak görmesini sağlıyorum ve konu kapanıyor. Bu şekilde ilk müdahaleyi yaptığımda konu büyümüyor ve eğitim sürecine bir başka anlamsız sorun olarak yansımıyor. Esasen yıllar geçtikçe velilerin bencil ve düşüncesiz davranışlarında artış gözlemliyorum. Beni hiç düşünmüyorlar hem zamanımı hem de enerjimi alıyorlar.”*

Görüşlerinde velilerin aşırı koruyucu tutumlarından dolayı sorun yaşandığını belirten Ö23, bu soruna çözüme yönelik veli toplantılarına değinmiştir: *“Sınıf içi kuralları ilk veli toplantısında belirterek açık açık konuşarak çözmeye çalışıyorum. Çoğu zaman veliler ya kendi kuruntularından söz ediyorlar, başka sınıfın velilerinden etkilenerek kendilerini anlatıyorlar. Velilerimin konuşmalarından bunu anlayabiliyorum çünkü diğer sınıflarda yapılan uygulamaları biliyorum.”* Yine Ö8’de görüşlerinde aşırı koruyucu tutum sergileyen velileri ile yaşadıkları sorunlarda benimsediği çözümlere değinmiştir: *“Her seferinde koruyucu tutumları olan velilerime ısrarla ‘her çocuğun ayrı bir birey olduğunu, ona seçme özgürlüğünü bırakılması gerektiğini, velilerin belirlediği çocuklarla oynama konusunda çocuğunu zorlamasının yanlış olduğunu ve bu şekilde davrandıkları müddetçe çocuklarından bekledikleri özgüveni göremeyeceklerini hatta bazı velilerin istediği mükemmeliyeti yakalamayacaklarını’ ifade ediyorum. Sabırla konuşmaya, anlatmaya çalışıyorum. Rehber öğretmenimize iletiyorum onunla da iletişime geçmelerini sağlıyorum.”* Ö34 de görüşlerinde yaşanan sorunların çözümü noktasında veli toplantılarına değinmiştir: *“Sene başında yapılan toplantılarda gerekli açıklamaları yapıyorum. Sene içerisinde sorun yaşanıldığında da tekrar veli toplantıları yapıyorum. Benzer sorunu diğer velilerim ile de yaşadığım için tüm velilerimi çağırarak toplantımı yapıyorum ve burada bir çözüme ulaşmaya çalışıyoruz.”*

Veli kaynaklı yaşanan sorunlarda eğitim çalışmaları yaparak çözüme ulaşmaya çalıştıklarını belirten öğretmenler de vardır. Bu bağlamda Ö24 görüşlerini şöyle ifade etmiştir: *“Veliler okul öncesi eğitim programıyla ilgili yeterince bilgiye sahip değiller, eğitimler yaparak öncelikle programımızı anlatıyorum sonra da günlük rutinimizden bahsediyorum bu sırada veliler zihinlerini meşgul eden pek çok soruya cevap buluyorlar.”* Ö35 ise *“Sık sık bilgi notları gönderiyorum. Kısa veli eğitimleri hazırlıyorum. Zaman zaman da bireysel görüşmelerle sürece katılımı arttırıyorum, bilgi eksikliklerinin farkındayım okul öncesi eğitim sürecine, sürecin kazanımlarına, okula dair bilgileri çok kısıtlı hatta duyularından ibaret de diyebilirim.”* Ö42 konuyla ilgili görüşlerini şu cümleleri ile açıklamıştır: *“Okulumuz eğitim seviyesi düşük bir muhitte. Bunun farkındayım ve bu nedenle bir sorun sezdiğimde eğitim saatlerinden sonra velileri okula davet ediyorum. Katılım az oluyor ama yine de katılanlarla anlaşılır bir dille konunun çözümü için sohbet ediyorum. Bilgilendirici sunumlar hazırlıyorum. Örneğin küfür olayı öğrencilerimde çok fazla vardı bunun nedeni çok açık babalarını rol model alıyorlar. Çocuklara kimden duyduklarını sorduğumda da bana söylüyorlar zaten. Ebeveynlerin bu yaşlarda çocuklar üzerindeki büyük etkisini konu alan sunumlar bilgilendirici sohbetler yaptım. Tabi katılmayanlara ulaşamadım. Ama sonuç olarak küfür etme probleminde epeyce yol kat etmiştik sınıfımda.”* Ö42’nin görüşlerinden sorun durumlarında velilerine bilgilendirici sunumlar yaptığına ve bu çözümün de etkili olduğuna değindiği görülmektedir. Ö39 da velilerine bilgilendirme çalışmaları yaparak sorunu aşmaya çalıştığını ifade etmiştir: *“Okulumuza aile katılımı*

çalışmaları haricinde velilerin eğitim saatlerinde girmesi yasak, ayrıca whatsapp vb. uygulamalarda yazışmak çok fazla yanlış anlaşılmalara neden oluyor. Bundan dolayı ben okulumuzun girişinde bulunan sınıf panomuza sorun yaşanan konu ile ilgili bilgilendirici çalışmalar asıyorum ve velilerimi incelemeleri için yönlendiriyorum. Ben sorunları aşmanın ancak velilerdeki bilgi eksikliğinin giderilmesi ile mümkün olabileceğine inanıyorum.”

Okul öncesi eğitim sürecinde veli kaynaklı olarak sıklıkla yaşadığı sorunun güven sorunu olduğunu belirten Ö10, bu sorunun çözümü için yaptıklarını şöyle ifade etmiştir: *“Aile katılımlarını artırıyorum.”* Ö10’un görüşlerinden sorunla karşılaştığı veliyi sınıfa davet ederek okul öncesi eğitim programında da yer alan aile katılımı etkinlikleri tasarlayarak çözmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Yine Ö43 de Ö10 gibi aile katılımı çalışmalarının sorun yaşanan süreçte etkili olduğunu dile getirmiştir. Görüşlerini şöyle açıklamıştır: *“Aile katılımı çalışmaları yaparak veliyi daha çok okul öncesi eğitim süreçlerine katmaya çalışıyorum. Çünkü çoğu veli okul öncesi eğitimde eğitim sürecinde neler yapıldığı konusunda bilgisiz ve bizi üst kademelerle kıyaslıyorlar. Böylece sınıf ortamında benim eğitim düzenimi, etkinliklerimizi görüyorlar ve sahip oldukları önyargıları aşıyoruz.”* Ö37 de görüşlerinde aile katılımı çalışmalarının faydalarına değinmiştir: *“Aile katılımı pek çok anlamda çözümsel oluyor iyi ki programımızda aile katılımı çalışmaları yer alır. Aile katılımı ile ben veliyi de tanıyorum. Sınıfıma gelen veliyi gözlemliyorum dinliyorum, anlıyorum ve görüyorum ki şikayet edilen ve sorun haline getirilen şeyler çoğu zaman yanlış anlaşılma ürünü şeyler. Aile katılımında bir şekilde sorun yaşanan konuyu açıyorum ve orada çözmeye çalışıyorum. Velinin beklentilerini de, kendince yaşadığı hayal kırıklıklarını da tespit ediyorum aynı zamanda.”*

Ö28 ise soru yaşandığında idare etmeye çalıştığını şu ifadeleri ile anlatmıştır: *“Çocuğa yansıtmadan durumu idare etmeye çalışırım. Ancak idare etmek de bir süre sonra karşı tarafta değersizmişim gibi bir his oluşturuyor sanırım. Veli beni dikkate almamaya başlıyor.”*

Ö40 ise daha önce diğer öğretmenlerin değinmediği bir çözüm yoluna değinmiştir. Ö40’ın görüşleri şöyledir: *“Okul idaresine ulaşarak bilgi veriyorum. Çünkü veliler daha ben konuyu tam anlayamadan soluğu okul idaresinde alıyorlar. Dolayısıyla işin aslı önce ben idare ile konuşmak istiyorum. Çünkü veliler çoğunlukla kendi pencerelerinden olayı değerlendiriyorlar. Okul öncesi eğitim konusunda bilgileri çok sığ, çocukları onlar için biricik ama her çocuk biriciktir. Ben veli istediği için bir diğer öğrencimi mağdur edemem. Bu nedenle ilk ben gidip idare ile konuşmaya çalışıyorum. Çünkü odak sınıfım ve sınıfın öğretmeni de benim.”*

4. SONUÇLAR

Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısından okul öncesi eğitim sürecini etkileyen veli kaynaklı sorunların ve çözüm önerilerinin ortaya koyulmasını amaçlayan bu araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde; katılımcı öğretmenlerin en fazla çocuklarının ihtiyaçları, eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlar, okulun işleyiş kuralları (giriş-çıkış saatleri, aidatlar, aile katılımı çalışmaları vb.) konularında velilerde karşılaştıkları ilgisiz davranışlar odaklı sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Okul öncesi eğitim sürecini ve sürecin önemli bir parçası olan öğretmenin motivasyonunu olumsuz yönde etkileyen bu sorunlar başka sorunlara da perde aralamaktadır. İlgili literatürde ebeveynlerin çocuklarına karşı ilgili bir tutum içerisinde olmasının ve ilgili davranışlar sergilemesinin çocukların okul başarısının en önemli şartları olduğu vurgulanmaktadır (Koç-Akran ve Kocaman, 2018). Araştırmada velilerin ilgisiz davranışlarından dolayı sorun yaşayan öğretmenlerin uyguladıkları çözümlere bakıldığında öncelikle bireysel görüşmeler yaptıkları, ardından toplantı planladıkları görülmektedir. Ö35’in ise velilerini okul öncesi eğitim sürecinin işleyişi velilerin sorumluluklarını konu alan eğitimler planladığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin ikinci olarak benimsedikleri ve uygulamaya döktükleri çözüm ise veli toplantıları yapmaktır. Veli toplantıları ile sınıfta öğrenim gören tüm öğrencilerin velilerine ulaşmayı düşünen öğretmenler yıl içerisinde de veli toplantılarını yinelemektedirler. Bu toplantılarda sorunu dile getiren öğretmenler çözümüne de ulaşmaya çalışmaktadırlar. Veli toplantılarının işlevselliği literatürde de üzerinde durulan bir konudur. Veli toplantılarında yıl içinde yapılacak faaliyetler konusunda velilerin bilgilendirilmesinde, aidat konusunun konuşulmasında (Özgan ve Aydın 2010), eğitim sürecini etkileyen ortak kararların verilmesinde, aile katılımı etkinliklerinin kararlaştırılmasında toparlayıcı bir ifade ile okul-aile işbirliği için gereken adımların atılmasında (Genç, 2005) oldukça önemlidir. Veli toplantıları ile okul öncesi eğitim programının daha verimli bir şekilde uygulanması sağlanabilir (Çağdaş ve Seçer, 2007). Veli toplantılarına ilişkin olarak üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise toplantıların şikayet odaklı gerçekleştirilmemesidir. Öğretmenlerin şikayetlerini anlatmak yerine veli ile daha olumlu bir dille konuşuyor olması muhakkaktır ki sorunların çözümünü daha da kolaylaştıracaktır. Öğretmen ve veliler birbirlerinden etkilenmektedir. Ancak öğretmenlik mesleğinin konumu gereği velilere de rol-model olma durumu (Uzun ve

Elma, 2012) ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle gerek bireysel görüşmelerde gerekse veli toplantılarında kullanılan dilin yapıcı olması, iletişime açık olunması önemlidir.

Araştırmada katılımcı öğretmenler ikinci olarak veliler ile onlarda gözlemledikleri bilgi eksikliği odaklı sorunlar yaşamaktadırlar. Hatta velilerin yaşadıkları bilgi eksikliğinin araştırmada öğretmenlerin yaşanan sorunlar arasında sıraladıkları aşırı koruyucu tutuma yol açabileceği de düşünülmektedir. Konu şöyle açıklanabilir; okul öncesi eğitim süreci hakkında yeterince bilgiye sahip olmayan ebeveynler çocuklarına karşı koruyucu tutum geliştirebilirler bu aynı zamanda güven sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu noktada ifade edilebilir ki sorunlar birbirinden etkilenmekte yaşanan sorunlar başka sorunların yaşanmasına da zemin hazırlamaktadır. Gökdemir (2019) tarafından gerçekleştirilen ve okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerinde karşılaştıkları sorunların araştırılmasını amaçlayan çalışmada, sorunların bir nedeninin de velilerin okul öncesi eğitim konusundaki bilgi yetersizliğidir ve öğretmenler de çözüm önerisi olarak öncelikle bilgilendirme çalışmalarının yapılması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Araştırmanın bulguları ile araştırmada ulaşılan bulguların paralel yönde olduğu görülmektedir. Süreçte velilerin bilgilendirilmesi okul öncesi eğitimin niteliğini de olumlu yönde etkilemektedir. Öğretmenler toplantılar yapma, eğitimler planlama ve aile katılımı çalışmaları yapma gibi uygulamalar ile velilerde bilgi eksikliğinin yarattığı sorunlara çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Ö24, Ö35, Ö39 ve Ö42'nin görüşlerinden de anlaşılmaktadır ki aile katılımı çalışmaları planlayarak çözümler arayan öğretmenlerin bu çözüme yönelmelerindeki temel faktör, sınıf içi uygulamaları, sınıf ortamı hakkında yeterince bilgisi olmayan velilerin diğer veliler, yanlış duyular vb. nedenlerle sahip oldukları olumsuz tutumların yok edilebileceğine olan inançtır. Okul öncesi eğitimde, velilerin eğitim süreçlerine etkisi diğer kademelere göre değerlendirildiğinde daha fazladır ve henüz küçük yaşlardaki çocuklar için aile desteği çok önemli olduğu için aynı zamanda bir gerekliliktir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen programlarda incelendiğinde, okul öncesi eğitimde aile katılımının önemine değinildiği ve uygulamalar geliştirildiği görülmektedir (Başar ve Dinçkal, 2019).

Araştırmada öğretmenlerin sorun yaşadıkları bir diğer konu ise velilerin çocuklarına karşı aşırı koruyucu tutuma sahip olmalarıdır. Aşırı koruyucu tutuma sahip ebeveynler çocuklarına karşı olması gerekenden daha fazla özen gösterir, koruyup kollarlar. Buna bağlı olarak çocuklarına her alanda sınırlama getirirler ve seçecekleri oyuncaktan oyun oynayacakları arkadaşlarına kadar her alanda çocuklarıyla ilgili kararları kendileri verirler. Bu tutumla yetiştirilen çocuklar ise büyüdüklerinde sorumluluk alamayan, özgüven problemi yaşayan, çekingen bireyler haline gelebilmektedirler (Demiriz ve Öğretir, 2007). Velilerin aşırı koruyucu tutumları okul öncesi eğitim sürecine müdahale etmelerini de beraberinde getirmektedir. Bu müdahale öğretmenlerin sınıf yönetimi süreçlerini olumsuz etkilemekte aynı zamanda öğretmenin mesleki doyumunu da olumsuz etkilemektedir. Günümüzde sınıf yönetimi sınıfta disiplini sağlama şeklinde kısır bir ifade ile açıklanamamaktadır. Aksine sınıf yönetimi çok boyutlu olup öğrencilerin iletişimlerinin düzenlenmesi, eğitim ortamının eğitim sürecine hazır hale getirilmesi gibi çok önemli işlerin bütünlük içerisinde ilerlemesini gerektirmektedir. Bu bütünlüğe yapılan müdahaleler ile eğitim sürecinin işlevini yitirmesi, yapılan planlamanın aksaması sonuç olarak belirlenen kazanımlara ulaşamaması durumunun ortaya çıkmasına neden olması olasıdır. Diğer yandan mesleki doyum konusu da bir öğretmenin başarılı bir öğretme-öğrenme süreci ortaya koymasında oldukça önemlidir. Başar ve Dinçkal (2019) okul öncesi eğitim öğretmenlerinin maruz kaldıkları veli kaynaklı yıldırma davranışları düzeyine ilişkin algılarını ve öğretmenlerin veli tanımlamalarını ortaya koyan araştırmalarında öğretmenlerin en çok "kendini göstermeyi ve iletişim oluşumunu etkileyen yıldırma davranışları" boyutunda yıldırma davranışı ile karşılaştıkları, bu yıldırma davranışının da göstergeleri ise veliler tarafından öğretmeni huzursuz eden jest ve mimikler, şikayet konusu olma, öğrencinin sınıfının değişmesi veya okuldan atılmasıyla tehdit edilmedir. Benzer bulgulara araştırmada da ulaşılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri değerlendirildiğinde, velilerde trip gibi (Ö14) tavırlı davranışlarla karşılaştıkları, veliler tarafından şikayet edildikleri (Ö40) anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin sorun yaşadıkları bir diğer konu ise velilerin kendilerini bakıcı olarak görmesi yani bakıcı algısına sahip olmalarıdır. Can ve Kılıç (2019) araştırmalarında okul öncesi öğretmenlerinin velilerden kaynaklı olarak yaşadıkları sorunlar arasında velilerin eğitim sürecine müdahale ettikleri, kendilerini bakıcı gibi gördükleri bulgularına ulaşmışlardır. Alanyazında öğretmenler üzerindeki veli baskısını konu alan, öğretmenlerin veliler tarafından desteklenmediğini, saygı duyulmadığını ortaya koyan pek çok araştırma bulunmaktadır (Aydın, 2009; Kök vd, 2007; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007; Yazıcı, 2009). Okul öncesi öğretmenine veliler tarafından bakıcı gözüyle bakılmasını konu alan çok sayıda araştırma bulgusuna rastlanılmaktadır (Başar ve Dinçkal, 2019; Zayimoğlu-Öztürk, Kaya ve Durmaz, 2015).

Velilerin çocuklarının özbakım becerilerinin gelişimine duyulan aşırı hassasiyet de katılımcı öğretmenler tarafından yaşanan sorunlar arasında değerlendirilmektedir. İlgili alanyazında konuya farklı açılardan bakan

araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin Can ve Kılıç (2019), okul öncesi eğitime ilişkin temel sorunları irdeledikleri araştırmalarında 4+4+4 eğitim sisteminin okul öncesi eğitime bir yansımalarının da okul öncesi eğitime katılan öğrenci yaşının küçülmesiyle beraber eğitimin daha da fazla özbakım becerilerine yönelik hale geldiğini ifade etmişlerdir. Bu noktadan yola çıkarak araştırmada ebeveynlerin özbakım gelişimine duydukları aşırı hassasiyete bir yorum getirilebilir.

Güven sorunu ve iletişim sorunu ise katılımcı öğretmenler tarafından daha az sayıda ifade edilen sorunlardır. Bu bulgu oldukça ilginç bulunmuştur. Esasen yaşanan sorunlarda doğru ve yeterli kurulamayan iletişimin etkisi olduğu düşünülmekte ve tarafların birbirlerine güven sorunu olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

5. KAYNAKÇA

- Aydın, R. (2009). "Türkiye'de öğretmen sorunları açısından Milli Eğitim Şûralarının değerlendirilmesi (1980–2000). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42(32), 199-23.
- Başar, M., & Dinçkal, E. (2019). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin maruz kaldıkları veli kaynaklı yıldırma davranışları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 297-316.
- Brook, J. S., Lee, J. Y., Finch, S.J., & Brown, E. N. (2012). The association of externalizing behavior and parent–child relationships: An intergenerational study. *Journal of Child Family Studies*, 21, 418-427.
- Can, E. ve Kılıç, Ş. (2019). Okul öncesi eğitim: Temel Sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 1, 483-519.
- Cook, K. D. & Coley, R. D. (2017). School transition practices and children's social and academic adjustment in kindergarten. *Journal of Education Psychology*, 109, 166-177.
- Cömert, D. & Güleç, H. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: Öğretmen aile-çocuk ve kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 133-145.
- Çağdaş, A. (2011). *Anne-baba çocuk iletişimi*. (3.Baskı). Kök Yayıncılık.
- Çamlıbel-Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 2-17.
- Çetinkaya, B. (2018). *Sağlıklı aile sağlıklı çocuk-çocuk ruh sağlığı* (6. Baskı). Ankara: Pegem A Akademi Yayınları.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.
- Erdoğan,Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3, 399-431.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 227-243.
- Gökdemir, M. A. (2019). Problems encountered by preschool education teachers in art activities and solution offers (Mardin sample). *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(2), 1-14. Doi: 10.33710/sduijes.566885
- Kaymakcan, R., & Meydan, H. (2016). *Ahlaki değerler ve eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Koç-Akran, S., & Kocaman, İ. (2018). Öğretmenlerin ve velilerin okul öncesi eğitim kurumlarındaki veli toplantılarına ilişkin algıları. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(2), 97-110.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- Kök, M., Küçükoğlu, A., Tuğluk, M.N., & Koçyiğit, S. (2007). Okul öncesi eğitiminin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev: S. Turan). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Morawska, A. and Sanders, M. (2011). Parental use of time out revisited: A useful or harmful parenting strategy?. *Journal of Child and Family Studies*, 20, 1–8.

- Morrison, G. S. (2008). *Fundamentals of Early Childhood Education*. Columbus, OH: Merrill Prentice Hall.
- Ok, S. (2016). Öğretmen ve ailelere göre okul öncesi eğitimde okul-aile işbirliğinin önemi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 32, 61-79.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M., & Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 222-232.
- Özbey, S. (2010). Okul öncesi çocuklarda uyum ve davranış problemleriyle başa çıkmada ailenin rolü. *Aile ve Toplum Dergisi*, 21, 9-18.
- Özden, M., & Saban, A. (2019). Nitel araştırmalarda paradigma ve teorik temeller. A. Saban ve A. Ersoy (Editörler), *Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde* (s. 1-29). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özgan, H., & Aydın, Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 31169-1189.
- Özgen, N. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.
- Patton, M.Q. (1997). *How to use qualitative methods in evaluation*. California: SAGE.
- Sağlam, H. İ. (2014). Aile birliğini önemseme ölçeğinin geliştirilmesi ve öğrencilerin aile birliğini önemseme düzeylerinin incelenmesi. *Çağın Sorunları Karşısında Eğitim Sempozyumu Kitabı*. Erzurum: Bayburt Üniversitesi Yayınları.
- Seçer, Z. Erken çocukluk eğitime giriş. (24.04.2021) http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimilisans_ao/erkencocuklukegiris.pdf adresinden erişilmiştir.
- Sorakin Ballı, Y. (2019). *3-6 yaş çocuğu olan babalar için hazırlanan baba psiko-eğitim programının baba-çocuk etkileşimi üzerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Lefkoşa: Yakıdoğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, F. T., & Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Tezel-Şahin, F., & Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile eğitim programları neden önemlidir? *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 12(12), 7-12.
- Temel, Z. F. (2010). *Okul öncesi eğitime aile katılımı*. İstanbul: Ya-pa Yayıncılık.
- Uzun, E. M., & Elma, C. (2012). Okulöncesi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İnkilemleri Çözümleme Biçimleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 279-287.
- Verschuere, K., Doumen, S., & Buyse, E. (2012). Relationships with mother, teacher, and peers: Unique and joint effects on young children's self-concept. *Attachment & Human Development*, 14, 233-248.
- Yazıcı H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumları: Kuramsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yörükoğlu, A. (2015). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (36.Basım). İstanbul: Özgür Yayınevi.
- Yüksek-Usta, S. (2014). *Okul öncesi dönem çocuklarda davranış problemlerinin anne-çocuk ve öğretmen çocuk ilişkileri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zayımoğlu-Öztürk, F., Kaya, N., & Durmaz, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin görev sürecinde yaşadıkları eğitimsel sorunlar ve çözüm önerileri. *KSBD, Hüseyin Hüsnü Tekişik Özel Sayısı*, 2(7), 67-93